Geldersch Landschap & Kasteelen

Vakmanschap is meesterschap

Jaarplan 2023

December 2022

INHOUD

1 Inleiding ... 1
2 Kwaliteit van bezit en organisatie ... 3
2.1 Terreinbeheer ... 3
2.1.1 Kwaliteitscyclus terreinbeheer ... 3
2.1.2 Landgoederenherstel ... 3
2.1.3 Natuurherstel projecten ... 4
2.1.4 Landbouw ... 4
2.1.5 Bosbouw / bosbeheer ... 5
2.2 Gebouwen ... 5
2.2.1 Onderhoud ... 5
2.2.2 Werkschuren ... 5
2.2.3 Vakantiewoningen ... 6
2.2.4 Kastelen, boerderijen, woningen, monumenten ... 6
2.3 Grond ... 7
2.3.1 Areaal ontwikkeling ... 7
2.3.2 Ruilingen/aankoop ... 7
2.4 Museaal Beheer (opengestelde) kastelen en overige monumenten ... 8
2.4.1 Presentaties ... 8
2.4.2 Digitalisering collectie ... 9
2.4.3 Collectiebeheer en de kwaliteitscyclus ... 9
2.5 Algemeen Kwaliteitsmanagement ... 10
2.5.1 Certificeringen en keurmerken ... 10
2.5.2 Projecten ... 10
2.6 Personeel ... 11
2.6.1 Algemeen ... 11
2.6.2 Ondernemingsraad ... 11
2.6.3 Afas ... 11
2.6.4 Vrijwilligersadministratie ... 11
2.6.5 Verklaring goed gedrag ... 11
2.6.6 Vertrouwenspersoon ... 12
2.6.7 Risico inventarisatie & evaluatie (ri&e) ... 12
2.6.8 Vacatures/werving & selectie (teksten) ... 12
2.6.9 Ziekteverzuim ... 12
2.6.10 Personeelsbijeenkomst ... 12
2.6.11 Vrijwilligersbijeenkomst ... 12
2.6.12 Diversiteit & inclusie ... 12
2.6.13 Overig ... 13
3 Interactie ... 14

3.1 Politiek/bestuurlijke ontwikkelingen ... 14
3.1.1 Provinciale verkiezingen ... 14
3.1.2 Groene handhaving (boa) ... 14
3.1.3 Waterschappen ... 14
3.1.4 Bosherstelplannen ... 15
3.2 Beleid, wet- en regelgeving ... 15
3.2.1 Provinciale beleid wet- en regelgeving ... 15
3.2.2 Beleid GLK ... 16
3.3 Marketing en Communicatie ... 16
3.3.1 Corporate communicatie ... 16
3.3.2 Draagvlak en Fondsenwerving ... 17
3.3.3 Systemen en automatisering ... 18
3.3.4 Directeurswisseling ... 18
3.4 Participatie ... 18
3.4.1 Burgerparticipatie ... 18
3.5 Samenwerking ... 18
3.5.1 Algemeen ... 18
3.5.2 LandschappenNL ... 18
3.5.3 Belmonte ... 19
3.5.4 Brantsen van de Zyp Stichting (BvdZ) ... 19
3.5.5 Natuur en Milieu Gelderland (NMG) ... 19
3.5.6 Grondeigenaren overleg (GOV) ... 19
3.5.7 Vereniging Molen Federatie Gelderland ... 19
3.5.8 Nationale Monumenten organisatie (NMo) ... 19
3.5.9 Nationale Postcode Loterij ... 20
3.5.10 Erfgoed alliantie ... 20
3.5.11 Erfgoed Gelderland ... 20
3.5.12 Veluwe alliantie ... 20
4 Exploitatie ... 21
4.1 Algemeen ... 21
4.2 Kosten ... 21
4.3 Inkomsten ... 21
5 Bedrijfsvoering ... 23
5.1 Automatisering ... 23
5.2 Duurzaamheid ... 24
6 Financieel beleid ... 26
6.1 Stichting Het Geldersch Landschap ... 26
6.2 Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen ... 26
6.3 Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen ... 26

7 Toezicht en Adviesraden 27
7.1 Raad van Toezicht 27
7.2 Raad van Advies 27
7.3 Beheer Advies Commissie 27
7.4 Vermogens Beheer Commissie 28
7.5 Accountant 28
Bijlage 1. Kengetallen 2023 29
bijlage 2. Merkverhaal 30

1 INLEIDING

“Vakmanschap is meesterschap” is de titel van het jaarplan 2023. De titel geeft de betrokkenheid van een ieder bij de organisatie GLK weer. Trots op ons werk vanuit vakmanschap.

Onder dit motto wordt in 2023 en komende jaren invulling gegeven aan het meerjaren programma kwaliteitsimpuls natuur. Het projectenbureau speelt een belangrijke rol bij de planning én uitvoering. Inmiddels is door de provincie Gelderland meer dan 6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor aankoop, inrichting (bestaande) natuur, bestrijding invasieve soorten en recreatiezonering. Gezien de omvang zal de komende jaren meer aandacht zijn voor de overdracht van de projecten na afronding én eventueel overgangsbeheer.

In de loop van 2023 zal in het kader van het Nationaal Programma Landelijk gebied het integrale provinciale gebiedsplan gereed moeten zijn. Dit plan bevat de deelplannen voor de gebieden. Daarin vindt de uitwerking plaats van de nationale doelen op gebied van landbouw, natuur, water en klimaat. Alsdan zal de duidelijkheid moeten ontstaan voor de veranderingen in de landbouw en bijbehorend instrumentarium, in een jaar dat ook provinciale verkiezingen plaatsvinden. GLK zal actief deelnemen aan deze integrale gebiedsprocessen.

Het landgoederenherstel programma betreft landgoed Brakel, Hoevelaken, de Schaffelaar en Staverden. De kern van het landgoed Staverden wordt doorontwikkeld in het kader van de regiodeal Veluwe. Afhankelijk van de uitplaatsingsmogelijkheid van een van de agrariërs kunnen in 2023 grote stappen gezet worden bij de herinrichting van de kern.

Een aantal projecten konden als gevolg van vertraagde vergunningverlening/ondersteunings-bijdragen niet of slechts gedeeltelijk uitgevoerd worden in 2022. Deze worden in 2023 afgemaakt of opgepakt met de hoogste prioriteit binnen de beschikbare middelen.

Nu de poorten functie voor de kastelen praktisch is afgerond, zijn grote investeringen in de kastelen niet voorzien. Op Ammersoyen wordt verder gewerkt aan de inrichting van de presentatie, mede dankzij de bijdrage van diverse fondsen van de afgelopen jaren. Fondsenwerving is de basis voor nieuwe presentaties in de opengestelde kastelen.

Op personeelsgebied wordt in 2023 de personeelsadministratie volledig ondergebracht in AFAS, naast de vrijwilligersadministratie en de automatisering van werving & selectie nieuwe medewerkers.
Diversiteit & inclusie zal onderwerp van gesprek zijn in de organisatie om iedereen, personeel als bezoeker, een welkome plek te bieden In de organisatie.

Overal in de samenleving staan organisaties onder druk door uitval van medewerkers, met als gevolg vele nieuwe medewerkers die moeten worden ingewerkt en vacatures die vervuld (kunnen) worden. Het inwerken, weten wat er moet gebeuren en een mondige externe omgeving met wensen vraagt veel afstemming in de organisatie. Werkplanningen zijn op een aantal plekken even geen automatisme, er wordt veel flexibiliteit gevraagd.

In de exploitatie moet een structurele verhoging van inkomsten de stijgende kosten als gevolg van duurder materiaal, stijgende arbeidslonen en energieprijzen gaan compenseren. Verhoging van de inkomsten door o.a. donateursdifferentiatie/marketing naast kostprijs doorberekening zullen hier een deel van op moeten gaan vangen.
De torenhoge inflatie baart zorgen. Er zijn tekenen van een mogelijke recessie.

De energiekosten zullen in 2025 en volgende jaren schrikbarend toenemen. Ondanks dat we als GLK al veel doen aan energiebesparing zal dit onvoldoende zijn om de verwachte kostenstijging op te kunnen vangen. Noodscenario's zullen worden uitgewerkt in het eerste kwartaal 2023.

In 2023 vinden provinciale verkiezingen plaats. Een nieuw coalitie-akkoord zal dan de koers van de Provincie Gelderland vastleggen voor een periode van 4 jaar.

Het jaar 2023 is tevens het jaar dat opvolging van de huidige directeur-bestuurder gezocht wordt. Medio 2023 is voorzien dat de opvolger bekend zal zijn. De maand september 2023 zal in het teken staan van afscheid van de huidige directeur-bestuurder én kennismaking met de nieuwe directeur-bestuurder.

Ten tijde van het schrijven is nog altijd COVID actueel naast de oorlog in Oekraïne, de onzekerheid energievoorziening en de kosten hiervan en een mogelijke recessie die op de loer ligt. Dit naast grote landelijke dossiers waarvoor een politieke koers nodig is.

Inspelen op deze ontwikkelingen zal flexibel plaatsvinden op dan ontstane situaties, die niet te voorzien zijn.

Het jaar 2023 zal in velerlei opzicht een uitdagend jaar worden.

2 KWALITEIT VAN BEZIT EN ORGANISATIE

2.1 TERREINBEHEER

2.1.1 KWALITEITSCYCLUS TERREINBEHEER

Als onderdeel van de kwaliteitscyclus terreinbeheer worden in 2023 voor Klein Bylaer, Schaffelaar, Tongerense Heide/Wildlust, Wanninkhof, Wolink, Reirinkbos en Mariënborn beheervisies opgesteld.
Evaluaties worden uitgevoerd voor de Regulieren, Lochemse Berg en Wilbrinkbos.

Het beheer in de terreinen vindt plaats conform de SNL-doelen. Dit geldt ook voor het monitoren van de ontwikkelingen in de terreinen.

Met de recreatie-monitor van Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN) zijn in 2022 eerste verrassende resultaten geboekt. In 2023 zal bepaald worden op welke wijze GLK bezoekers-monitoring zal invullen, dit gebeurt mede op basis van de evaluatie van de bezoekersinformatie-monitor.

Landschapsecologische systeemanalyses maken de komende jaren deel uit van het programma kwaliteitsimpuls natuur en vormen de basis voor natuur herstelprojecten de komende jaren. Voor de ondersteuning is op projectbasis een extra ecoloog beschikbaar.

Voor het boswachters/beheerders-overleg zal een thema-middag gewijd worden aan de SNL-normkosten. Dit i.v.m. toekomstige middelentoedeling beheerseenheden én eventuele uitbreidingen.

2.1.2 LANDGOEDERENHERSTEL

Staverden
Het uitvoeringsplan voor het centrale deel van het landgoed is volop in uitvoering. Voor 2023 is de nieuwe parkeerplaats gepland, het verwijderen van de (kleinere) parkeerplaats in het midden van het park, de realisatie van de omgeving van het informatiecentrum inclusief vlonderpad. Mogelijk kan een aanvang gemaakt worden met de sloop van een tweetal schuren bij het informatiecentrum.

Hoevelaken
In 2022 is het plan om diverse redenen stil komen te liggen. Er wordt onderzocht of alsnog tot uitvoering van het programmaplan gekomen kan worden.

Schaffelaar
De ontsluiting van de Koeweide zal in 2023 gereed zijn als de middelen die de gemeente beschikbaar heeft gesteld voldoende zijn. De gewenste beschoeiing van de weide zal in fases worden uitgevoerd de komende jaren.

Mariëndaal
Ter afronding van het herstel wordt in 2023 nog overlegd met de gemeente om een parkeerplaats buiten de kern van het landgoed te realiseren. De ontwikkelingen rondom het herstel van het huis zelf worden afgewacht, gezien de afhankelijkheid van derden.

Brakel
In het laatste kwartaal van 2022 zijn de werkzaamheden aan huis Brakel, tuin en park in uitvoering genomen. voorzien is dat eind maart 2023 het project afgerond kan worden en is huis, tuin en directe omgeving als een als ensemble hersteld met een horecafunctie voor het huis.

2.1.3 NATUURHERSTEL PROJECTEN

Het projectbureau heeft inmiddels een meerjarenprogramma natuurherstel inclusief maatregelen operationeel.

Het programma betreft de onderdelen:
- kwaliteitsimpuls bestaande natuur;
- inrichting Gelders Natuurwerk Netwerk;
- Bestrijding invasieve soorten;
- SPUK projecten;
- N2000 herstelprogramma 's en recreatie-zonering.

Het projectenbureau bestaat uit 4 medewerkers. Aanvullend worden bureaus en ZZP-ers ingehuurd voor deelprojecten. In totaal is voor deze projecten op dit moment circa 6 miljoen euro beschikbaar voor een periode van 5 jaar.

2.1.4 LANDBOUW

In het kader van de regiodeal Veluwe en de gevoerde gesprekken is een ontwikkeling gaande waarbij 3 van de 4 hoevepachters toenadering zoeken. Een van de bedrijven zal mogelijk in 2023 naar een alternatieve locatie uitwijken. Met de andere twee hoevepachters wordt de weg verkend naar een landschapsinclusieve landbouw op het landgoed zelf.

De natuurgronden binnen het GNN met SNL-pakketten worden beheerd volgens de natuur doelen. Waar mogelijk voeren we natuurbeheer uit in samenwerking met agrariërs met pachtcontracten met strikte voorwaarden. De liberale pachtcontracten voor landbouw buiten het GNN worden de komende jaren aangepast naar de voorwaarden van de landschapsinclusieve landbouw.

Met de overige hoevepachters (circa 12) zullen keukentafel gesprekken gevoerd gaan worden in 2023, mede op basis van de dan beschikbare integrale gebiedsplannen. Dan wordt duidelijk in hoeverre de individuele bedrijven aan welke voorwaarden moeten voldoen, inclusief beschikbaar instrumentarium.

Gezien de specifieke benodigde kennis, tijdsbesteding en eventuele uitwerking wordt hiervoor een externe projectmedewerker aangetrokken, ondersteund door de organisatie en als onderdeel van het actieplan natuurinclusieve landbouw waarin diverse organisatie gezamenlijk optrekken.

2.1.5 BOSBOUW / BOSBEHEER

In 2022 is een plan klimaatslim bosbeheer gepresenteerd aan onze beheerders. Kleinschaligheid, menging, grotere diversiteit in aanplant van soorten waardoor uiteindelijk een gemengd bos ontstaat is daarbij leidend en wordt gedragen door de gehele organisatie.

Een houtoogst van gemiddeld 16.000 m^3 op jaarbasis lijkt daarbij haalbaar. Door de mindere houtoogst wordt blijvend meer CO_2 vastgelegd. Mogelijk is dit duurzaam te vermarkten naar de toekomst. De resultaten van de werkgroep die onderzoekt hoe we ons hout beter kunnen vermarkten wordt in 2023 geïmplementeerd

2.2 GEBOUWEN

2.2.1 ONDERHOUD

Voor het onderhoud van de gebouwen is een meerjarenprogramma beschikbaar. Het beschikbare budget wat hieraan gekoppeld is in relatie tot de maatregelen staat onder druk gezien de stijging van arbeidskosten en materialen. In 2023 is een actualisatie van het plan voorzien.

De geplande maatregelen zullen kritisch worden beoordeeld.

2.2.2 WERKSCHUREN

Werkschuur Buurmalsen
Na een langdurig vergunning traject is in 2022 gestart met de verbouw en verduurzaming van de oude werkschuur. Medio 2023 is de oplevering voorzien.

Werkschuur Vorden
Hier is een interne aanpassing voorzien in verband met de samenstelling medewerkers van deze beheereenheid.

Werkschuur Loenen
De start van de bouwwerkzaamheden is eind 2023 voorzien. Afhankelijk van de vergunningverlening kan mogelijk gestart worden met het renoveren van de bestaande gebouwen.

2.2.3 VAKANTIEWONINGEN

Petrea
De gemeente blijkt na in eerste instantie welwillend te zijn met de realisatie van de vakantiewoning bij Petrea, nu op het standpunt te staan niet mee te willen werken aan het wijzigen van de woonbestemming. Dit mede in verband met de huidige besluitvorming recreatiezonering Veluwe.

De vergunning is tot op heden niet afgegeven. Besloten is op de huidige locatie een woonbestemming te houden. De vergunningsaanvraag wordt dan hierop aangepast inclusief de renovatie van de woning. Het hele vergunningen traject moet opnieuw doorlopen worden. Uitvoering is voorzien in 2024.

2.2.4 KASTELEN, BOERDERIJEN, WONINGEN, MONUMENTEN

Kasteel Staverden
Voor de restauratie van kasteel Staverden loopt bij de provincie Gelderland een financiële aanvraag In het kader van de regeling functioneel erfgoed. Dit heeft in 2022 niet tot een besluit geleid, maar is ook niet afgewezen. Overleg loopt, vergunningsaanvraag ook. Hopelijk leidt dit in 2023 tot een positief besluit en kan met de restauratie aangevangen worden in de loop van 2023. Het betreft een aanvraag van circa 1 miljoen euro op basis van 50/50 financiering voor een periode van twee jaar (2023/2024).

Woning Bonenburg
De woning wordt in 2023 gerenoveerd ten behoeve van verhuur.

Huis Brakel
De restauratie van huis Brakel wordt eind maart 2023 opgeleverd en is gereed voor de aanvang van het horeca seizoen op het huis.

Koetshuis Hoekelum en tuinmuur
De restauratie van het koetshuis wordt eerste kwartaal 2023 afgerond.
Voor de tuinmuur vindt consolidatie plaats van de huidige situatie. Herstel van de bestaande muur is over een periode van enkele jaren voorzien.

Woning Schouwenburg 4
De woning wordt in 2023 gerenoveerd ten behoeve van verhuur.

Voormalige pachtboerderij Biljoen Velp
Voor de voormalige pachtboerderij wordt een verkenning uitgevoerd naar de mogelijke herontwikkeling van deze locatie.

Bij de gemeente wordt in 2023 verkend welke mogelijkheden haalbaar zijn. Uiteindelijk is het de bedoeling een programma van eisen te stellen waaraan de nieuwbouw moet voldoen. De ondergrond wordt in erfpacht uitgegeven om grip te houden op (toekomstige) verdere ontwikkelingen.

Voormalige pachtboerderij Staverden
Afhankelijk van ontwikkelingen komt in 2023 mogelijk een pachtboerderij met bijbehorende schuren vrij. Mede gezien het beschermde stadsgezicht en het monumentale karakter van de boerderij zullen de ontwikkelingen van de locatie beperkt zijn. mocht deze situatie ontstaan zal ook hier een verkenning naar de mogelijke herontwikkeling van deze locatie of op een andere locatie buiten het landgoed plaatsvinden.

Ontwikkelingen De Goudsberg
Na een drietal jaren worden de herontwikkeling van het recreatiegebied de Goudsberg met directe omgeving (weer) opgepakt door de gemeente Ede. Er wordt een integraal plan opgesteld, voor het recreatiegedeelte en omgeving.

GLK is benaderd om een mogelijke rol te vervullen bij het Rijksmonument “De muur van Mussert”, die op het recreatieterrein ligt. GLK heeft aangegeven bereid te zijn mee te denken, maar voorwaarden zal stellen aan herstel en onderhoud van het Rijksmonument inclusief directe omgeving.

2.3 GROND

2.3.1 AREAAL ONTWIKKELING

Voor de afronding van het GNN bestaat de mogelijkheid ook in 2023 financiële ondersteuning van de provincie te krijgen. de mogelijkheden voor aankoop zijn gezien de huidige ontwikkelingen (landbouw, woningbouw etc.) zeer beperkt.

Ingeschat wordt dat circa 10-15 hectare aangekocht kan worden.

Incidenteel doen zich mogelijkheden voor om landbouwgronden aan te kopen. Mocht deze situatie zich voordoen en is deze grond geschikt voor de extensivering van onze pachtbedrijven, dan zal de mogelijkheid voor besluitvorming RvT worden voorgelegd bij een benodigd budget. Er wordt in de begroting geen rekening mee gehouden.

2.3.2 RUILINGEN/AANKOOP

Een lopend ruilingsvoorstel tussen gronden GLK en gronden uiterwaarden verloopt uiterst moeizaam.

2.4 MUSEAAL BEHEER (OPENGESTELDE) KASTELEN EN OVERIGE MONUMENTEN

2.4.1 PRESENTATIES

De openstelling van de kastelen is de afgelopen jaren, mede gestimuleerd vanwege Covid maatregelen op orde gebracht. Het betreft het reserveringssysteem, nieuwe wijze van openstelling, aanpassingen presentaties en de maatregelen van het Poortenproject (balie, winkel, routing/signing). In het algemeen zal voor presentaties externe fondsenwerving gezocht worden met deel financieringen uit eigen middelen. Bij alle presentaties zijn diversiteit en inclusie aandachtspunten waaronder onderwerpen als slavernij verleden.

Poortenfunctie
De poorten functie van de kastelen is in 2022 volledig afgerond. Resteert het “Ampersand” teken bij de opengestelde kastelen. Kasteel Doorwerth heeft de afgelopen jaren als pilot gediend met positief resultaat.

Toegankelijkheid voor allen
Op diverse kastelen zijn aanpassingen aangebracht om de toegankelijkheid van de kastelen voor mensen met een lichamelijke handicap te vergroten.

Huis Verwolde zal in 2022/2023 het eerste kasteel zijn dat volledig toegankelijk zal zijn voor deze doelgroep. Nieuwe fondsenwerving zal een verdere impuls kunnen geven aan de toegankelijkheid bij de andere kastelen.

Slavernij verleden
In 2023 wordt aandacht besteed aan het slavernij verleden en de relatie met enkele van onze kastelen. Betrokken is Erfgoed Gelderland.

Kasteel Ammersoyen
In 2022 is de voormalige bierbrouwerij zichtbaar gemaakt. inmiddels is aan fondsenwerving bijna een half miljoen euro beschikbaar. In 2023 wordt onder meer gewerkt aan de binnentuin, reconstructie van de middeleeuwse brouwoven, inrichting van diverse ruimten, het schervenlab op basis van de grachtenvondsen. Voor het gehele project wordt minstens 50% externe fondsenwerving gezocht.

Kasteel Cannenburch
In 2023 wordt gestart met de expositie “Cannenburch invloedrijk”.
Een plan wordt opgesteld voor verbetering van de toegang naar het kasteel, moestuin en horeca door verplaatsing en vergroting fietsenstalling. Voor dit project wordt externe fondsenwerving gezocht.

Huis Zypendaal
Met het herstel van het schilderwerk, stukwerk en wandbespanning In de Rode zaal is eind 2022 een aanvang gemaakt, met doorloop in eerste kwartaal 2023.

Kasteel Rosendael
De Torckschool is in oude glorie hersteld en biedt onderdak voor schoolactiviteiten en de Koninklijke Rosendaalsche Kapel. Muziekles wordt door het orkest gegeven aan de betreffende schoolklassen.
Door het terugbrengen van de school naar het oorspronkelijke leslokaal ontstaat ook ruimte om deze locatie te verhuren voor groepen tot circa 60-70 personen. Een waardevolle uitbreiding In de exploitatiemogelijkheden van kasteel en gebruik. Er wordt daarnaast gekeken hoe de zalen de komende jaren aantrekkelijker gemaakt kunnen worden voor verhuur.

Landgoed Staverden
Een voorverkenning vindt plaats om na te gaan of het schrijven van een boek over het landgoed Staverden over geschiedenis, heden en toekomstige ontwikkelingen haalbaar is.

Kasteel Overhagen
Het “onzichtbare zichtbaar maken” met als resultaat de digitale app van het klooster Mariënborn vraagt naar meer. In 2023 wordt verkend of het voormalige kasteel Overhagen als tweede object in 2023/2024 weer zichtbaar gemaakt kan worden. De oplevering van de app is voorzien in 2024 als de gemeente Rheden haar 450 jarig bestaan in zijn huidige vorm viert.

Kasteel Doorwerth
Door vertraging in de vergunningverlening incl. bestemmingswijziging door de gemeente, is de uitvoering van de parkeerplaats P3 in 2023 ongewis. Het project is opgenomen als reserveproject in 2023.

2.4.2 DIGITALISERING COLLECTIE

Mede door langdurig uitval van een medewerker is de digitalisering van de laatste 1000 stukken uit de kerncollectie uitgesteld tot 2023. Realisatie ervan is voorzien in 2023.
In 2022 is begonnen met de digitalisering van de eigen fotocollectie en collectie in bruikleen.

2.4.3 COLLECTIEBEHEER EN DE KWALITEITSCYCLUS

Registratie en standplaatscontrole, naast de inrichting van de museale ruimtes is regulier werk geworden.

Door ziekte van een van de conservatoren is de herziening van het beleid met betrekking tot museaal beheer (inclusief collectiebeheer) en opstellen van het handboek vertraagd. In 2023 moet dit weer opgepakt worden in verband met de eisen vanuit de Museumregistratie.

In 2022 zijn alle collecties binnen GLK in beeld gebracht. Naast de museale collecties betrof dit ook de definiëring van gebouwen. Het implementeren hiervan in onze systemen en organisatie wordt gestart in 2023.

2.5 ALGEMEEN KWALITEITSMANAGEMENT

2.5.1 CERTIFICERINGEN EN KEURMERKEN

Het behoud van de huidige certificeringen en keurmerken wordt door ons gezien als de beste garantie voor de kwaliteit van ons bezit. De audits hiervan worden door onafhankelijke externe partijen uitgevoerd.

Voor 2023 zijn zelfaudits voorzien voor het CBF, POM/museumregister, BOA's en SNL.

2.5.2 PROJECTEN

GLK werkt met een potentiële projectenlijst gebaseerd op de beheervisies, evaluaties en wensen vanuit de organisatie. De realisatie ervan vindt plaats op basis van de meerjarenvisie en de gestelde prioriteiten, beschikbare middelen én wetgeving. Het opgerichte projectenbureau "ademt mee" met het programma als het programma wordt uitgebreid én externe financiering wordt gevonden. De komende jaren zal meer de nadruk komen te liggen op de "groene" projecten waarvoor financiering beschikbaar is. Dit zal minder zijn voor de "rode" projecten, gezien het afnemen van deelfinanciering van overheden. Ook blijkt fondsenwerving voor dit soort projecten lastiger te zijn.
Het betekent dat voor (enkele) gebouwen tijdelijke bewoning wordt geregeld op basis van de antikraak wet. Op basis van de gestelde prioriteiten en arbeidscapaciteit per jaar zullen deze gebouwen de komende jaren gerenoveerd worden. Voor de gebouwen wordt verkend of inzet van een tijdelijke projectmedewerker mogelijk is.

Zoals vorig jaar al geconstateerd, neemt de doorlooptijd van projecten sterk toe. Dit doordat vergunningen trajecten met overheden veel meer overleg vragen, onafhankelijke studies vereist worden en door het ontbreken van vigerende gedragscodes natuurbeheer uitvoering niet kon plaatsvinden. Een tiental projecten kennen daardoor een niet voorziene doorlooptijd in 2023 of worden pas in 2023 uitgevoerd.

In 2023 staan een tiental projecten op een reservelijst. De voorbereidingen om tot uitvoer te komen in 2023 en 2024 (vergunningen / bestemmingsplanwijzigingen / fondsenwerving en opstellen begrotingen) gaan echter wel door. Mocht alsnog ruimte ontstaan in de begroting én alle stappen zijn doorlopen, dan zal toekenning plaatsvinden op basis van de gestelde prioritering.

De omvang van de projecten in de terreinen (groei) is inmiddels zodanig dat de komende jaren meer aandacht zal zijn voor de overdracht van de nieuwe ingerichte terreinen aan het beheer na afronding en dat het eventuele overgangsbeheer in het project zelf opgenomen is.

2.6 PERSONEEL

2.6.1 ALGEMEEN

De vele wijzigingen in personeelsbezetting, het historische hoge ziekteverzuim én langdurig uitval van medewerkers maakt werkplanning en inspelen van wensen vanuit omgeving niet eenvoudig. Het is in ieder geval geen automatisme en vraagt aandacht van de leidinggevende MT-leden.

Ook de opvolging van de directeur-bestuurder zal de nodige aandacht vragen in 2023. Van belang is dat de basis van het werk van P&O op orde is. Nieuwe zaken oppakken zal plaatsvinden als er ruimte voor gevonden kan worden.

2.6.2 ONDERNEMINGSRAAD

De ondernemingsraad heeft het “Pact van Staverden” als leidraad opgesteld voor haar koers de komende jaren. Centraal staat de goede samenwerking met de directeur-bestuurder. Het hoofd P&O stemt vroegtijdig de onderwerpen af die aan de orde komen.

De opvolging van de directeur-bestuurder, de selectieprocedure en de prioritering van onderwerpen voor 2023 staan in de eerste helft van het jaar centraal, naast de genoemde onderwerpen In het jaarplan.

2.6.3 AFAS

In 2018 zijn HRM en payroll ingericht in AFAS. In 2023 wordt een optimalisatie uitgevoerd door het inrichten van workflows (in- en uitdienst, bedrijfsmiddelen, declaraties). Ook wordt de wijze waarop onze vrijwilligers zijn geadministreerd in AFAS geoptimaliseerd. Hiermee is in 2022 een eerste start gemaakt.

2.6.4 VRIJWILLIGERSADMINISTRATIE

In beeld is/wordt gebracht welke gegevens GLK in haar administratie wil vastleggen met betrekking tot haar vrijwilligers. In de loop der jaren is het vrijwilligersbestand gegroeid, maar zijn de geregistreerde gegevens nog niet compleet. Dit is onder meer relevant om tijdig de jubilea in beeld te hebben.

2.6.5 VERKLARING GOED GEDRAG

Voor de organisatie en de vrijwilligers vindt een afweging plaats met betrekking tot een verklaring van goed gedrag bij indiensttreding of het worden van vrijwilliger.

2.6.6 VERTROUWENSPERSOON

De organisatie heeft inmiddels twee externe vertrouwenspersonen. In 2023 maken zij een ronde langs de verschillende eenheden. Het hoofd P&O heeft jaarlijks een evaluatiegesprek ten behoeve van afstemming en bespreking.

2.6.7 RISICO INVENTARISATIE & EVALUATIE (RI&E)

In 2023 wort de RI&E opnieuw uitgevoerd en getoetst.

2.6.8 VACATURES/WERVING & SELECTIE (TEKSTEN)

GLK mag zich verheugen In het feit dat tot op heden openstaande vacatures nog altijd vervuld kunnen worden. Wel zijn er relatief veel wisselingen.
Bij de werving en selectie zullen diversiteit en inclusie, de maatschappelijke betekenis van GLK een grotere rol gaan spelen bij de beschrijvingen dan tot op heden het geval is.

2.6.9 ZIEKTEVERZUIM

In 2022 had de organisatie een historisch hoog ziekteverzuim. Naast COVID speelden ziekte (niet werk gerelateerd) daarbij een belangrijke rol.

In 2023 worden de afspraken met de arbodienst herijkt om samen efficiënter op deze situatie in te kunnen spelen.

2.6.10 PERSONEELSBIJEENKOMST

De personeelsbijeenkomsten worden gehouden op een drietal maandagen in 2023.
De personeelsbijeenkomst in september 2023 zal tevens de afscheidsbijeenkomst van de huidige directeur-bestuurder zijn.

2.6.11 VRIJWILLIGERSBIJEENKOMST

De jaarlijkse vrijwilligersbijeenkomst zal dit jaar niet In het voorjaar op een zaterdag, maar ook in september plaatsvinden op een maandag. Deze bijeenkomst wordt gecombineerd met het afscheid van de huidige directeur-bestuurder. Mogelijke locatie “Burgers Zoo”.

2.6.12 DIVERSITEIT & INCLUSIE

Met de Raad van Advies en het personeel zijn de eerste stappen gezet met betrekking tot bewustwording. GLK is en zal een plek zijn waar iedereen, medewerker en bezoeker, zich welkom voelt. Bij de werving & selectie zal dit in 2023 al meer centraal komen te staan.

2.6.13 OVERIG

Het actualiseren van de arbeidsvoorwaarden en het actualiseren van de functieprofielen van de regio’s staat ook op de planning voor dit jaar (2023). Overige grotere taken, zoals bijvoorbeeld het evalueren van de gesprekscyclus en het strategisch opleidingsplan zullen in 2023 gezien de gestelde prioriteiten niet actief opgepakt worden maar in een meerjarenplanning worden opgenomen.

3 INTERACTIE

3.1 POLITIEK/BESTUURLIJKE ONTWIKKELINGEN

3.1.1 PROVINCIALE VERKIEZINGEN

In maart 2023 worden de Provinciale verkiezingen gehouden. Samen met diverse partijen is een manifest opgesteld, welke actief is verspreid onder de Gelderse politieke partijen. Tevens zijn er diverse gesprekken gevoerd.

Op basis van thema’s in het manifest is wederom een enquête onder Gelderlanders gehouden. De resultaten van deze enquête worden gebruikt in een of meerdere verkiezingsdebatten. Onderdelen daaruit zullen ook gebruikt worden voor een oproep aan de informateur na de verkiezingen.

We zien uit naar het nieuwe coalitieakkoord, dat een antwoord moet geven op grote thema 's als landbouwtransitie, natuurherstel, duurzaamheid, erfgoed, wonen en werken.

3.1.2 GROENE HANDHAVING (BOA)

Handhaving wordt steeds belangrijker gevonden ook in het groene domein. Hier worden mogelijk extra (landelijke) middelen beschikbaar voor gesteld onder andere in het kader van Natura 2000. Indien mogelijk worden hiervoor aparte medewerkers aangetrokken al of niet in samenwerking met andere organisaties.

3.1.3 WATERSCHAPPEN

Binnen de samenwerking Droogte-aanpak Achterhoek is het streven om met het waterschap Rijn en IJssel concrete stappen te zetten in gebieden van GLK om meer water vast te houden. Ook met de andere twee waterschappen streven we naar meer concrete afspraken op het gebied van water vasthouden en een gezonder waterpeil In de natuurgebieden. Veel afstemming zal plaatsvinden in de gebiedsuitwerkingen in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied.

3.1.4 BOSHERSTELPLANNEN

Voor de Natura 2000 zijn voor onder andere heide, vennen en bossen herstelprogramma s door de provincie opgesteld. In het kader van het herstelprogramma voor bossen is een uitfasering van houtoogst op delen van de Veluwe voorzien.

Met de grondeigenaren wordt intensief samengewerkt om de consequenties van deze beleidskeuze helder in beeld te brengen en alternatieven aan te reiken om de gewenste doelen te bereiken. mocht dit niet lukken dan zal een volledige schadeloosstelling moeten plaatsvinden aan alle grondeigenaren voor huidige en toekomstige verlies aan inkomsten.

3.2 BELEID, WET- EN REGELGEVING

3.2.1 PROVINCIALE BELEID WET- EN REGELGEVING

Omgevingswet en omgevingsvisie
De Omgevingswet, omgevingsvisie en -verordeningen zal eind 2023 in werking treden.
De afgelopen jaren is hier in NLO-verband veel aandacht aan besteed om de bescherming van ons (groene) erfgoed zo goed mogelijk in stand te houden. De benaderingswijze ten aanzien van ontwikkeling en bescherming is nu een “ja, tenzij” geworden.

De gemeenten krijgen hierbij een expliciet grotere rol bij de uitvoering van beleid. Wat dit gaat betekenen in organisatie en werkplanning voor GLK en andere organisaties is niet duidelijk. De eerste tekenen zijn niet gunstig. Het verkrijgen van vergunningen voor ons inziens noodzakelijke werkzaamheden vraagt nu reeds meer overleg. Voorbeelden zijn kap van bomen, bouwvergunningen, historisch erfgoed etc.

Erfgoed
In 2022 heeft de provincie Gelderland een eerste herijking van haar erfgoedvisie uitgevoerd. Naar de toekomst wil de provincie zelf bepalen waar zij haar beschikbare middelen aan wil besteden. In 2022 en 2023 wordt de discussie van wettelijke taken, kerntaken en gewenste ontwikkelingsrichting erfgoed in Gelderland gevoerd. Bezuinigingen is een van de redenen van verkenning.

Na het aantreden van de nieuwe coalitie zal dit proces vervolgd worden. Het instandhouden van de ondersteuningsbijdragen van de provincie (boekjaarsubsidie) zal de nodige lobby vragen.

Integrale gebiedsplannen
In de loop van 2023 zal het integrale provinciale gebiedsplan in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied gereed moeten zijn op gebied van landbouw, natuur, water en klimaat. GLK zal actief deelnemen aan deze belangrijke gebiedsprocessen.

3.2.2 BELEID GLK

Als gevolg van vele ontwikkelingen zijn de komende jaren enkele beleidsvelden aan actualisatie toe.

Recreatiebeleid
In 2023 wordt een voorverkenning gedaan naar de aanpassing van het recreatiebeleid.
Het drukker worden in de terreinen, aanvragen voor wandel en ATB-routes, recreatie-zonering op de Veluwe, de realisatie van de poorten functie van de kastelen als centrale ontmoetingsplaats zijn hier mede aanleiding toe.
Actualisatie is voorzien in 2024.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen
Als gevolg van vele ontwikkelingen is het actualiseren van het vastgelegde beleid aan de orde. Dit betreft niet alleen onderwerpen als CO_2-footprint, Verduurzaming maar ook diversiteit en inclusie, toegankelijkheid opengestelde kastelen etc. In 2023 zal een voorverkenning plaatsvinden.

Museaal beheer
In 2023 wordt het handboek Museaal beheer opgesteld. Door de onverwachte uitval van een van de conservatoren is dit project in 2022 niet gerealiseerd.

3.3 MARKETING EN COMMUNICATIE

Marketingstrategie
De marketingstrategie is er op gericht om de naamsbekendheid ban GLK te verhogen, de vriendengroep te vergroten en differentiatie in het donateurschap aan te brengen.

3.3.1 CORPORATE COMMUNICATIE

Naamsbekendheid
Door het genereren van free publicity vergroten we de zichtbaarheid van onze organisatie. Via social media proberen we ons bereik te vergroten en nieuwe doelgroepen te bereiken. Dit jaar willen we ook zichtbaar zijn in relatie tot de provinciale verkiezingen in maart 2023. We proberen het belang van natuur en erfgoed onder de aandacht te brengen.

Contentstrategie
We blijven de interactie met en de betrokkenheid van onze achterban stimuleren via onze content formats, waaronder ons tijdschrift, blogs en videoseries. In 2023 willen we met starten met het ontwikkelen van uitlegvideo’s die ingaan op maatschappelijke thema’s of veelgestelde vragen (bijv maaibeleid, bosbeheer, honden in natuur).
Onze langjarige samenwerking met Omroep Gelderland wordt gecontinueerd, om de inwoners van Gelderland te inspireren om naar buiten te gaan en de natuur en kastelen van GLK te ontdekken.

Maatschappelijk debat
Ook in 2023 zullen we weer actief deelnemen aan het maatschappelijk debat inclusief aandacht voor het slavernij verleden (2023: Afschaffing slavernij 160 jaar). Er spelen veel thema's die raken aan onze kernactiviteiten, met name op het gebeid van stikstof, klimaat en water speelt er veel. Positieve voorbeelden zullen we uitdragen. De ontwikkelingen op landgoed Staverden raken veel van deze onderwerpen en willen we daarom gebruiken als een icoonproject op de Veluwe. Wij dragen onze standpunten actief uit en zoeken interactie met stakeholders in Gelderland. In het landelijke debat trekken we samen op met de andere provinciale landschappen en worden we vertegenwoordigd door LandschappenNL.

3.3.2 DRAAGVLAK EN FONDSENWERVING

Donateursbinding
Het betrekken en binden van bestaande donateurs is en blijft belangrijk voor het behoud van inkomsten en draagvlak. Dit doen we met een reeks van activiteiten, waaronder communicatie via ons tijdschrift, telefonische serviceverlening, de nieuwsbrieven en het organiseren van evenementen voor donateurs en SuperSpeurders.
In 2023 krijgen we te maken met een externaliteit waarvan het effect moeilijk in te schatten is: de afschaffing van de acceptgiro. Alhoewel we afgelopen jaren onze achterban hebben gestimuleerd om over te stappen op een incassomachtiging hebben we nog steeds een groep donateurs die hun bijdrage via acceptgiro overmaken. Onderzoek van Mindwize i.s.m. het seniorenpanel geeft aan dat acceptgiro-donateurs nog niet weten hoe en of ze blijven doneren. Het uitzoeken van alternatieven is voor veel acceptgiro-donateurs een hobbel. Er is behoefte aan ondersteuning. Wij zullen in onze communicatie en serviceverlening aandacht moeten hebben voor deze groep om uitstroom zo veel mogelijk te voorkomen maar we moeten rekening houden met een terugval. Inmiddels zijn via de overkoepelende Goede Doelen Organisatie initiatieven gaande, waarbij een alternatieve kaart wordt ontwikkeld voor deze doelgroep. Hieraan werken wij mee. Via het bedrijf Unisys kan deze betaalkaart verwerkt worden.

Vergroten vriendengroep
Zoals geformuleerd in onze marketingstrategie richten we ons op het vergroten van onze vriendengroep, om het draagvlak voor onze missie te vergroten en om gerichte financiële steun te kunnen verwerven. In 2023 zal het accent liggen op het vergroten van de social achterban, leadwerving en het automatiseren van opvolgtrajecten. Met name de klantreis van ticketkopers (kastelen en excursies) willen we optimaliseren zodat we met degenen die voor het eerst in aanraking komen met GLK langer in contact kunnen blijven.
Om nieuwe donateurs te werven zullen we ook dit jaar wervingsacties opzetten. De resultaten van het project 'Differentiatie donateurschap' zullen uitgewerkt worden in vernieuwde donateursproposities.

Extra inkomstenwerving
Met het aanwijzen van de nieuwe rol 'Fondsenwerver / relatiebeheerder' hebben we inmiddels ingezet op meer capaciteit voor en strategische focus op fondsenwerving bij stichtingen, vermogensfondsen en grote gevers. Op basis van geformuleerde prioriteiten gaan we de inkomsten uit die bronnen verhogen en de relaties verstevigen.
Tenslotte willen we een giftenactie lanceren waarmee we extra financiële middelen werven voor een nader te bepalen thema of project.

3.3.3 SYSTEMEN EN AUTOMATISERING

In 2022 hebben we twee grote mijlpalen bereikt die cruciaal zijn voor onze inspanningen o.g.v. marketing, communicatie en fondsenwerving komende jaren: de migratie van onze donateursadministratie en marketingrelaties naar AFAS Profit en de lancering van onze nieuwe website. Het oplossen van issues, automatiseren en verbeteren van workflows en het bouwen van koppelingen naar onze website, kassa- en ticketingomgeving en emailsysteem zullen zeker nog doorlopen tot in 2023.

3.3.4 DIRECTEURSWISSELING

Voor externe relaties zal eind september 2023 een kleinschalig concert gegeven worden in de tuin van kasteel Rosendael.

Voor (oud) leden Raad van Toezicht zal een bijeenkomst worden gehouden op landgoed Biljoen, medio 2023.

3.4 PARTICIPATIE

3.4.1 BURGERPARTICIPATIE

In 2023 zijn geen nieuwe initiatieven voorzien voor wat betreft burgerparticipatie. Meest recente ontwikkelingen zijn de stichting “Kerkje op de Heuvel” en de stichting “Voortuin van Heteren” (Randwijkse uiterwaarden).

3.5 SAMENWERKING

3.5.1 ALGEMEEN

De samenwerking met tal van partijen wordt gecontinueerd. Dit jaar zijn alleen die organisaties vermeld, die aandacht vragen in verband met directeur wisseling in 2023.

3.5.2 LANDSCHAPPENNL

LandschappenNL is de overkoepelende samenwerkingsorganisatie van de 12 zelfstandige Landschappen en landschapsorganisaties. De samenwerking met de koepel is goed en richt zich in 2023 voor zover nog aan de orde op het staatssteun dossier, impact, CBF, continuering Postcodeloterij naast nationale dossiers.

In 2023 zal in overleg afgestemd moeten worden of de nieuwe directeur-bestuurder de huidige directeur-bestuurder opvolgt als voorzitter Prass, voorzitter Buitenleven BV en het dossier staatssteun.

3.5.3 BELMONTE

De stichting Beheer en behoud Arboretum Belmonte beheert het Arboretum Belmonte voor GLK. De afstemmingsmomenten zijn twee keer per jaar tussen de beide directeuren.

3.5.4 BRANTSEN VAN DE ZYP STICHTING (BVDZ)

De Gelderse portretten op de kastelen en huizen zijn ondergebracht bij de Brantsen van de Zyp Stichting. In 2022 is de samenwerking herijkt en is onderzocht hoe de belangrijkste rol van de stichting, namelijk adviseur portrettencollectie van GLK het best organisatorisch kan worden geborgd. Aanleiding is de financiële situatie van de stichting en de noodzakelijke wijziging van de statuten op een aantal onderdelen.

3.5.5 NATUUR EN MILIEU GELDERLAND (NMG)

Met de NMG wordt de samenwerking gecontinueerd. In Natuur en landschaps overleg (NLO) vindt strategische afstemming plaats. Belangrijke dossiers in 2023 zijn de Provinciale verkiezingen, coalitieakkoord, RES, landbouwtransitie, waterschappen, Vliegveld Lelystad, Noordtak etc.
Ook wordt in NLO verband het jaarlijkse oogstfeest georganiseerd begin oktober.

3.5.6 GRONDEIGENAREN OVERLEG (GOV)

De grondeigenaren werken nauw samen en stemmen zoveel als mogelijk belangrijke dossiers met betrekking tot de Veluwe af. De integrale gebiedsplannen, de bos-herstelplannen van de provincie en de uitvoering van verdere Natura 2000 doelen vragen meer dan aandacht en als het enigszins kan één gemeenschappelijke stem.

3.5.7 VERENIGING MOLEN FEDERATIE GELDERLAND

Met de vereniging Molenfederatie Gelderland en de Vrienden van de Gelderse molen wordt de belangenbehartiging vormgegeven. Het doel is een professionaliseringsslag van de huidige omgeving van moleneigenaren en het molenbestand in Gelderland in stand te houden.

De nieuwe directeur-bestuurder zal in overleg met het bestuur van de vereniging moeten besluiten of een rol is weggelegd voor GLK In het bestuur.

3.5.8 NATIONALE MONUMENTEN ORGANISATIE (NMO)

De Nationale Monumenten Organisatie faciliteert de erfgoedsector en organiseert landelijke kennisdagen, taxaties en in toenemende mate belangen voor haar leden Samen met andere partijen. De NMO is mede opgericht door GK destijds om de openbare verkoop van circa 30 rijksmonumenten aan de markt te voorkomen.

Het vermogen benodigd voor de instandhouding wordt beheerd door de NMO. Het beheer van de monumenten is ondergebracht bij de onafhankelijke Stichting Monumentenbezit (SMB). Met het vertrek van de huidige directeur-bestuurder komt de bestuurszetel vrij.

3.5.9 NATIONALE POSTCODE LOTERIJ

LandschappenNL onderhoudt de contacten met de nationale Postcodeloterij. Jaarlijks ontvangt Gelders Landschap circa € 900.000 aan projectmiddelen. Vanaf 2022 geldt een aangescherpte overeenkomst die jaarlijks met de directeur-bestuurder op onderdelen wordt besproken. Het betreft onder andere integriteit, jaarrekening, goedkeurende accountantsverklaring en governance.

3.5.10 ERFGOED ALLIANTIE

Bij de herijking van het erfgoedbeleid van de provincie zal blijken of de provincie de Gelderse basis voor de Provinciale monumenten zorg wil continueren. De huidige erfgoed alliantie fungeert met name als platform voor vragen met betrekking tot erfgoed en afstemming van elkaars (wisselende) werkvelden.

3.5.11 ERFGOED GELDERLAND

GLK is lid van de coöperatie Erfgoed Gelderland die het museale werk faciliteert onder meer met het presenteren van de collectie op de website “collectie Gelderland” en het presenteren van verhalen op de website “mijn Gelderland”.

Een waardevolle aanvulling in digitale zin en ondersteunend aan het fysieke bezoek aan erfgoed.

3.5.12 VELUWE ALLIANTIE

In het kader van Veluwe 2030 wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma. Recreatie-zonering, recreatieve ontsluiting Veluwe inclusief financiering zijn belangrijke onderwerpen in 2023.

4 EXPLOITATIE

4.1 ALGEMEEN

Het exploitatieresultaat zal de komende drie jaar afnemen totdat er een evenwicht ontstaat tussen de jaarlijkse min of meer reguliere in- en uitgaven. Voor 2023 is er nog sprake van een positief exploitatieresultaat. De exacte cijfers zijn opgenomen in de begrotingen van de diverse Stichtingen 2023.

4.2 KOSTEN

In 2022 zal duidelijk worden welk effect energie/grondstoffen en arbeidskosten derden hebben op het resultaat 2022. Voor de begroting 2023 wordt uitgegaan van een stijging van exploitatiekosten. Met de energieleverancier lopen de contracten tot en met 2024.
Gemiddeld is rekening gehouden met een kostenstijging van 7% variërend over diverse kostenposten (5-10%). Met de stijging van de personeelskosten (± 4%) een totale kostenstijging van ± 11%.

4.3 INKOMSTEN

Door de extensivering van de landbouw, het vergroten van de biodiversiteit en het verbeteren van kwaliteit van bodem en water zullen de traditionele landbouwinkomsten door pacht afnemen. Daarentegen neemt de vraag om landbouwgronden benodigd voor de extensivering toe.

Het resultaat van vraag en aanbod van gronden zal de komende jaren duidelijk worden. De omzetting van landbouwgronden naar natuur en de uitplaatsing van boerderij zoals in de agrarische enclave heeft financiële consequenties voor GLK, maar is zeer te rechtvaardigen vanuit de te behalen doelen op gebied van biodiversiteit, bodem- en water herstel.

Het kleinschaliger, klimaatslim bosbeheer en het zo lang mogelijk in stand houden van vitaal bos bij het beheer heeft als consequentie dat minder hout vrijkomt uit het bos door dunning en verjonging. Op dit moment stabiliseert de houtoogst zich rond de 16.000 m3 op jaarbasis. Dit is circa de helft minder dan de afgelopen jaren.

De DAB/DAEB overeenkomst met de provincie loopt tot en met 2024. Dan is deze tot nul gereduceerd.

Daarentegen wordt gewerkt aan de vergroting van inkomsten door een betere verhuur van locaties en evenementen.

Na de coronamaatregelen heeft herstel plaatsgevonden van de verhuur van woningen, huizen, horeca en kastelen. Deze bevinden zich weer op het niveau van voor corona.

De inkomsten vanuit de SNL zijn toegenomen. De SNL bijdrage is gehonoreerd voor de periode 2020 tot en met 2025.

Het inkomstenniveau neemt in 2023 licht toe. De exacte cijfers zijn opgenomen in de begroting 2023 van de diverse Stichtingen.

De vergoeding van inzet uren in Provinciale projecten is verhoogd. Mogelijk biedt de verkenning naar een integrale kostprijs in 2023 soelaas voor een hogere vergoeding van uren.

De bijdrage voor Geldersche Kasteelen van ruim € 1 miljoen is inmiddels vastgelegd in de begroting provincie Gelderland voor 2023. Het herstel van de opengestelde kastelen met betrekking tot bezoekers en evenementen zet in 2023 door. De afhankelijkheid van Geldersche Kasteelen zal tenminste weer teruggebracht moeten worden tot minimaal het niveau van voor de Covid periode.

Nieuwe vormen van ingebruikgeving (zonneweides), CO2 certificaten e.d. leveren nieuwe inkomsten op in 2023.

Marketing gericht op het vinden van donateurs die financieel bij willen dragen aan de gewenste landbouwtransitie en bosbeheer ten behoeve van het vergroten en in stand houden van de biodiversiteit in de terreinen biedt waarschijnlijk soelaas.

Tot op heden zijn er nog geen signalen dat bijdragen door giften, erfenissen en donateurs onder druk staan.

5 BEDRIJFSVOERING

5.1 AUTOMATISERING

Het huidige informatieplan is operationeel. De ontwikkeling van dashboards voor de verschillende afdelingen heeft de hoogste prioriteit, naast het finetunen van de inrichting en het optimaliseren ervan. De workflows kunnen in een aantal situaties verbeterd worden.

In 2022 is een vervolg geschreven. Dit plan wordt vanaf 2023 uitgevoerd en is vooral gericht op de koppeling van de diverse systemen en het binnen de systemen optimaal beheren van de afdelingsbelangen. Autorisatie op functieniveau, inrichten van profielen, CRM, vertrouwelijkheid, gebruikersgemak, basis op orde, efficiency binnen de schermen, (vrije)velden beschreven en geminimaliseerd, zijn o.a. onderwerpen die worden opgepakt.

Het bieden van managementinformatie in de vorm van dashboards en analyses heeft prioriteit. AFAS biedt vele standaard analyses en weergaves. Waar AFAS onvoldoende inzicht geeft maken we gebruik van PowerBI. Hierin zijn voor diverse afdelingen inrichtingen gemaakt. Het inrichten van workflows is een continue proces voor alle afdelingen. Leidinggevenden en medewerkers worden hierbij betrokken waarbij het proces vooraf helder moet zijn.

In 2023 is voor het functioneel beheer AFAS de inzet van een externe AFAS-expert gecontracteerd voor 6 uur per week. Daarnaast zijn uren ingekocht voor inrichting, optimalisatie workflows bij diverse afdelingen.
Wensen m.b.t. inrichting worden geïnventariseerd door de afdeling bedrijfsvoering . Prioriteiten worden gesteld door de regiegroep (meerdere MT leden en senior medewerker GIS nemen hierin deel).

De inrichting van de donateurs administratie in AFAS maakt het in 2023 mogelijk om gerichte fondsenwerving te ondersteunen.

De donateurs krijgen 2022/2023 een duurzame donateurspas. Deze kan worden uitgelezen door de kassa’s van de kastelen. De kassa’s hebben een financiële en marketing-koppeling met AFAS. Voor bezoekers van de terreinen, campings wordt een online boekingssysteem ingericht dat op de desbetreffende locaties kan worden ingezet voor controle op deelname of overnachting.

In 2022 is de applicatie P8 voor de vastgoed- en contractadministratie ingericht (samen met 7 andere landschappen). 4^{e} kwartaal 2022 wordt de applicatie getest. Daarbij is een koppeling gemaakt met AFAS voor het overbrengen van financiële gegevens en CRM.

Het thuiswerken en de inrichting ervan vereisen een plan hoe de werkplek van de toekomst eruit moet zien inclusief de (data)beveiliging. Naast de optimalisatie van de workflows en automatiseringswensen vanuit de organisatie wordt een nieuw aanvullend informatieplan geschreven dat in 2023 beschikbaar is.

Data-opslag gebeurt zoveel mogelijk in de cloud. De mappen binnen onze servers worden waar mogelijk gemigreerd naar OneDrive of Teams. Printen op papier wordt ontmoedigd. Alle printers binnen GLK worden vanaf 2023 gemonitord op gebruikersniveau.

Een van de wensen is bijvoorbeeld het digitaliseren van alle groot format tekeningen Bouwkunde. Het rubriceren, archiveren en toegankelijk maken is daar afhankelijk van kosten en rendement een vervolg project.

Eens in de twee jaar voert FOX-IT binnen onze organisatie en onze ICT partner (systeembeheer) een onderzoek uit naar veiligheid en preventie. De actiepunten van het onderzoek 2022 worden in 2023 afgerond. Een aantal punten vraagt continu aandacht van de organisatie en van de externe systeembeheerder.

5.2 DUURZAAMHEID

De organisatie heeft in 2022 haar huidige positie laten onderzoeken met betrekking tot ondernomen acties, de impact ervan op de gewenste CO_2 reductie als organisatie te realiseren ten opzichte van het jaar 1990. Als bedrijf bestaat de verplichting dit inzichtelijk te maken en aan te geven welke verdere maatregelen genomen gaan worden. Tevens is in 2022 de CO_2-footprint van de organisatie bepaald. Op deze wijze is inzichtelijk waar GLK staat met betrekking tot de verduurzaming van haar organisatie.

De energiekosten zullen naar verwachting na 2024 schrikbarend toenemen door het aflopen van het huidige contract. We doen al veel aan het verminderen van ons energieverbruik, maar een dergelijke stijging is niet op te vangen zonder noodscenario's. Deze worden de komende maanden al uitgewerkt. Begin 2023 wordt in ieder geval een brainstormsessie over noodscenario's "energieverbruik en gebruik gebouwen vanaf 2025" gehouden. Alle scenario's komen op tafel.

Acties voorzien in 2023 betreffen in ieder geval:

- ⇨ Het verduurzamen van de huurwoningen door middel van het aanbrengen van dubbel glas en indien mogelijk spouwmuur isolatie. De vierde schijf (van 10) wordt door de afdeling Bouwkunde uitgevoerd in combinatie met regulier schilderwerk;
- ⇨ Huurder rapport
  Voor iedere huurwoning is een rapport beschikbaar. waarbij inzichtelijk is gemaakt welke maatregelen de huurder zelf kan nemen om het energieverbruik terug te dringen (Bouwkunde);
- ⇨ Verkenning energievoorziening kasteel Staverden
  Voor kasteel Staverden wordt in samenwerking met Remeha verkend of verwarming van dat kasteel plaats kan vinden met waterstof door middel van een mobiele unit. Een en ander past In de afspraken de regiodeal Veluwe. Deze verkenning zou een opstap kunnen zijn voor het verleden verduurzamen van het landgoed;

- ⇨ Onderzoek energiereductie opengestelde kastelen
  Op de opengestelde kastelen wordt in navolging van de aanpak op kasteel Ammersoyen een energiescan uitgevoerd om tot energiebesparing te komen. Op basis van de ervaringen

op kasteel Ammersoyen is circa 40% reductie haalbaar. Met kasteel Ammersoyen verkennen we in 2023 de nog resterende mogelijkheden. De verwarming zelf en de noodzaak tot klimaatbeheersing in verband met aanwezige collectie zijn de hoofdpunten (Bouwkunde i.s.m. kasteel Ammersoyen);

- ⇨ Kantoor Zypendaal
  Een centraal regelsysteem van de verwarming is voorzien om het huidige verbruik terug te brengen, naast de maximale beoogde instelling Cv (Bouwkunde);
- ⇨ De verduurzaming van het autopark
  De vierde schijf (van 10) wordt dit jaar uitgevoerd. De levering van de auto's is een aandachtspunt (Bedrijfsvoering);
- ⇨ Laadpalen
  Dit jaar zijn voorzien laadpalen bij de werkschuur/medewerker thuis als de huidige benzine-auto wordt ingeruild voor een elektrisch voertuig. Er loopt een samenwerking met PowerGo voor het plaatsen van 2 laadpalen op 2 parkeerterreinen Staverden. Bij deze laadpalen wordt gebruik gemaakt van zonnepaneelvelden die de stroom leveren voor de laadpalen. Wij ontvangen een vergoeding van € 0,05 per kwh;
- ⇨ Realisatie zonnevelden
  In 2023 wordt een zonnepanelen veld gebouwd op onder andere gronden van GLK tussen de A15 en de Betuwe spoorlijn te Valburg. In 2023 wordt tevens gestart met de aanleg van zonnepanelen op water. Op basis van de RES-plannen (Regionale Energie Strategie) zullen mogelijk nieuwe locaties in beeld komen waar GLK medewerking aan kan verlenen;
- ⇨ Realisatie energieneutrale werkschuur Buurmalsen (Bouwkunde).

Gezien de toename en complexiteit van diverse onderwerpen wordt verkend of de verduurzaming organisatie niet ondergebracht moet worden bij een projectleider met kennis van zaken met name in verduurzaming en de toepassing daarvan.

6 FINANCIEEL BELEID

6.1 STICHTING HET GELDERSCH LANDSCHAP

Voor GL wordt in 2023 een resultaat voorzien van -/- € 1.001.450.

6.2 STICHTING VRIENDEN DER GELDERSCHE KASTEELEN

Voor GK wordt in 2023 een resultaat voorzien van -/- € 1.050.

6.3 STICHTING STEUNFONDS GELDERSCH LANDSCHAP EN KASTEELEN

Voor SGLK wordt in 2023 een resultaat voorzien van +/+ € 2.500 .

7 TOEZICHT EN ADVIESRADEN

In de statuten van de Stichtingen en het bijbehorende reglement is uitgewerkt welke rollen de diverse Raden en commissies hebben. Tevens is vastgelegd ten behoeve van wie het advies wordt uitgebracht. Hierna worden de belangrijkste onderwerpen ten behoeve van het toezicht en advies genoemd.

7.1 RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het functioneren van de Directeur-bestuurder.

De Raad van Toezicht is voltallig. Eind 2023 loopt de eerste termijn af van een van de leden.

Inhoudelijk potentiële thema's, naast alle gebruikelijke onderwerpen als jaarrekeningen, jaarverslag 2022 en jaarplan 2023, zijn natuurherstel, kwaliteitscyclus museaal beheer, Omgevingswet, levend erfgoed naast voortgang landbouwtransitie, GNN en verduurzaming. De ontwikkelingen met betrekking tot de integrale gebiedsprocessen is in 2023 zeer actueel.

Een van de belangrijkste onderwerpen is de werving en selectie van de opvolging huidige directeur-bestuurder in 2023.

Voor iedere reguliere vergadering zal een directierapportage beschikbaar zijn. Over de KPI's rapporteren we in het 2e en laatste kwartaal.

De inhoudelijke vergaderingen Raad van Toezicht 2023 vinden plaats op 16 februari, 16 mei, 5 oktober en 7 december.

De thema vergaderingen Raad van Toezicht 2023 vinden plaats op 20 april en 16 november.

7.2 RAAD VAN ADVIES

De Raad van Advies adviseert de Directeur-bestuurder. Deze geeft aan op welke wijze met de adviezen is omgegaan.

De Raad van Advies is voltallig.

In 2023 zijn potentiële onderwerpen onder meer Omgevingswet, museaal beheer, landbouwtransitie, natuurherstel, marketing, energietransitie, diversiteit en inclusie en duurzaamheid. De Raad zal tevens een eigen onderwerp agenderen per vergadering.

De vergaderingen Raad van Advies 2022 vinden plaats op 30 maart, 1 juni en 23 november.

7.3 BEHEER ADVIES COMMISSIE

De Beheer Advies Commissie adviseert de Directeur-bestuurder op tal van inhoudelijke thema's op het gebied van natuur, landschap, erfgoed, gebouwen en museaal beheer. De Directeur-bestuurder geeft aan op welke wijze met de adviezen is omgegaan.

De voortgang landbouwtransitie, natuurherstel, kwaliteitscyclus museaal beheer, educatie en de cultuurhistorie zijn potentiële onderwerpen om in de Beheer Advies Commissie te bespreken, naast diverse terreinonderzoeken. Betrokkenheid bij de visies en evaluaties blijft een wezenlijk

onderdeel van de commissie. Daarnaast consulteren we individuele leden over actuele vraagstukken.

De commissie is volledig. In 2023 loopt voor 1 lid de zittingstermijn af.

De vergaderingen Beheer Advies Commissie 2022 vinden plaats op 7 februari, 23 mei en 28 november.

7.4 VERMOGENS BEHEER COMMISSIE

De Vermogens Beheer Commissie adviseert de Directeur-bestuurder en de Raad van Toezicht via de Financiële Audit Commissie, die onderdeel is van de Raad van Toezicht. Het betreft het beleggingsstatuut, vermogensbeheer en het overleg met de Vermogensbeheerder.

Duurzaamheid van de portefeuille, als mede het huidige beleggingsprofiel, zijn in 2023 de centrale thema's. Vermogensbeheerder InsingerGilessen zal dit jaar ook invulling geven aan de mogelijkheid tot fondsenwerving.

In 2023 treedt 1 lid af. In 2022 is hiervoor al de werving en selectie uitgevoerd.

De vergaderingen Vermogens Beheer Commissie 2022 vinden plaats op 26 januari, 13 maart, 21 september.

7.5 ACCOUNTANT

De accountant rapporteert onafhankelijk aan de Directeur-bestuurder en aan de Raad van Toezicht. Jaarlijks wordt een controleplan opgesteld en vindt interimcontrole plaats, wat leidt tot de managementletter.

Baker Tilly is per 1 oktober 2022 onze nieuwe accountant geworden. Aan het eind van de eerste jaarrekeningscontrole zal een evaluatie plaatsvinden op basis van wederzijdse ervaringen. Alsdan zal de termijn van 4 jaar (vanaf 1 oktober 2022) bestendigd worden, bij positieve ervaringen.

BIJLAGE 1. KENGETALLEN 2023

Bezit

- Ruim 150 gebieden
- 36 kastelen, landhuizen en kasteelruïnes (7 opengestelde kastelen/landhuizen, alle 7 zijn geregistreerd museum)
- Ca. 650 gebouwen waarvan 83 rijksmonumenten en 50 gemeentelijke monumenten
- Bijna 25.000 museumstukken, waarvan 5000 kerncollectie
- Bijna 12.000 hectare landgoederen en natuurterreinen

Financiën

- Uitgaven van € 22,2 miljoen per jaar waarvan € 6,8 miljoen aan projecten
- 80% eigen inkomsten
- 20% prestatie-ondersteuning provinciale overheid
- 38% personeelslasten

Draagvlak

- 51 bedrijfsrelaties
- Ruim 48.500 donateurs
- 17 participatieprojecten

Organisatie

- 140 medewerkers, en 6 flexmedewerkers (113,5 fte)
- 950 vrijwilligers
- Verdeling x/m – x/v is: 56% - 44%
- Gemiddelde leeftijd 48 jaar

Maatschappelijke baten (gemiddeld jaarlijks)[1]

- Recreatieve beleving: €16 mln
- Recreatieve exploitatie: €1,3 mln
- Werkgelegenheid: €1,2 mln
- Woongenot: € 3,3 mln
- Klimaatbescherming door koolstofvastlegging: €2 mln
  - Bijdrage aan drinkwaterbereiding: € 0,6 mln

[1] Witteveen+Bos, 2017. Waardebepaling van de instandhoudingsinspanning van Geldersch Landschap en Kasteleen, Rotterdam. Het betreft hier slechts enkele voorbeelden.

BIJLAGE 2. MERKVERHAAL

Geldersch Landschap & Kasteelen

Voor een bijzondere beleving hoef je niet ver te zoeken.

In Gelderland wachten je imposante kastelen, landgoederen en natuurgebieden om je mee te voeren naar vroegere tijden of gewoon om van te genieten.

Want hier hebben bijzondere mensen en families, geleefd, gewerkt, hebben oorlogen gewoed, zijn legendes, helden en unieke landschappen ontstaan.

Dit rijke bezit wordt op een professionele en inspirerende manier behouden voor de toekomst.

Dwalend tussen kasteelmuren en de sfeer proevend van de authentieke inrichting komt het verleden écht tot leven.

Genietend van de grote variatie aan soms eeuwenoude natuurgebieden zie je ook het belang ervan voor morgen.

Buitengewone verhalen van vroegere bewoners leiden je door een levend geschiedenisboek.

Loop door de gangen waar zij gelopen hebben, over heiden, akkers, bossen en wandelpaden die zij hebben aangelegd.

Laat je inspireren door de eigenzinnige Gelderse historie met de vele bijzondere kastelen als toegangspoorten naar de omliggende landschappen en de vele verhalen die daarover zijn te vertellen.

Laat je verwonderen en kom terug vol verhalen.

Geldersch Landschap & Kasteelen